

Retrat de Baltasar Porcel

El passat 28 de febrer, el Palau Robert de Barcelona posava punt final a la meravellosa i apassionant exposició dedicada a Baltasar Porcel, una de les figures més rellevants de la literatura contemporània catalana. "Baltasar Porcel. Mallorca, Barcelona, el món" s'acomiada de la ciutat que l'ha acollit des del 20 de novembre del passat any, tot agraint les incalculables visites que ha rebut durant aquests mesos. Ben aviat, l'exposició viatjarà a la capital mallorquina, on s'instal·larà durant un temps, per tal que siguin els habitants dels pobles que pertanyen a la pàtria de l'autor els que puguin gaudir d'aquesta aventura, en la qual jo m'hi vaig deixar perdre una tranquil·la tarda d'un divendres d'hivern.

Encara avui recordo quan l'escriptor de rostre afable i expressió confiada conversava amb el meu avi durant les llargues nits d'estiu. Amb el seu inconfusible accent balear i amb un to de veu tranquil, que amagava una emoció inexplicable al darrere, Porcel recordava la seva infantesa a Andratx, la petita població mallorquina, en la qual nasqué el 14 de març de 1937. Mentre parlava, en la seva mirada atenta, intensa i penetrant i en els seus ulls serens i lleugerament arrodonits com ametlles, es podia observar una malenconia que només ell coneixia. Probablement, el record de la seva terra devia ser el causant d'aquest sentiment que, al mateix temps, dibuixava en l'ampla cara de l'escriptor un tímid somriure que s'amagava sota una espessa i canosa barba ben pentinada.

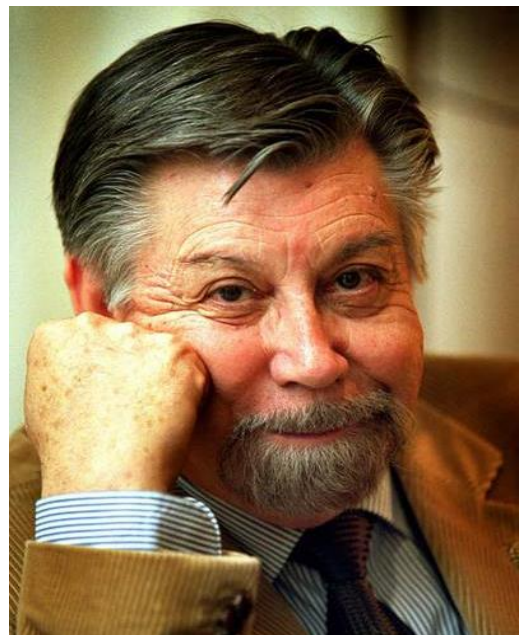
Amb el pas dels anys, els seus cabells indomables s'anaren emblanquint com la neu i, de passada, el to de les celles es va anar aclarint però sense fer-les perdre l'expressivitat. És evident, per tant, que la màgia que Porcel transmetia amb el seu rostre, també la va saber plasmar a les seves obres.

La mentalitat fantasiosa i entusiasta de l'autor andritxol, aviat el va permetre elevar la seva realitat més immediata, com és el món de les illes Balears, fins a la universalitat. D'aquesta manera, el mite d'Andratx, és a dir, aquell univers màgic, poètic i, alhora, realista del món rural i mariner balear, ràpidament va topar amb tota mena de personatges, com ara pirates, contrabandistes, soldats o emperadors, els quals van conviure en l'obra de Porcel i la conduïren cap a l'èxit indiscutible.

Tanmateix, l'essència de l'escriptor, el caràcter del qual era serè però, sovint, rebel, va ser fortament discutida dins de l'àmbit mateix de les lletres catalanes. Probablement, hi tingué a veure l'evolució del seu pensament, que va discórrer des del maoinisme de la seva joventut, cap a un anarquisme evident i, més endavant, fins a un apropament gens dissimulat al poder polític d'aquell moment. Són precisament aquests canvis en la manera de pensar de l'intrèpid autor els que ens permeten definir-lo com a un individu lliure, insurrecte i audaç.

No obstant això, amb una voluntat clara i amb un sentiment de pàtria admirable i carregat de força, el Porcel més polèmic va ser capaç de no passar desapercebut i féu arribar el seu pensament a tots els racons del país i del món. Així doncs, diaris i revistes com *La Vanguardia*, *Destino* o *Serra d'Or* aviat es feren ressò del poder de la paraula de l'escriptor i van optar per acollir-lo com a periodista a les seves seues. L'autor andritxol va passar, doncs, a ser una figura de referència que no només fou coneguda per la seva obra literària sinó també per la seva ideologia canviant.

L'última vegada que vaig veure Baltasar Porcel fou cap al febrer de 2002. Aquell dia duia una jaqueta de pana marró, una camisa de ratlles blaves i una corbata fosca. La mirada fixa i el seu somriure discret no havien canviat gens d'ençà d'aquells estius passats. Tampoc el cap robust recolzat sobre el puny tancat ho havia fet. Així doncs, per immortalitzar el moment, li vaig fer aquesta fotografia.

Baltasar Porcel, al febrer de 2002. Font: Diari "El País"